

Κατανόηση έν αγάπῃ. Ἡ ένδεδειγμένη στάση ἀπέναντι στους έφήβους

/ Γνώμες

**Ἀναστασίας Παναγίδου ιδιωτικῆς υπαλλήλου καί Παναγιώτου Παναγίδη
έκπαιδευτικοῦ**

Τό θέμα τῆς συμπεριφορᾶς τῶν έφήβων έχει απασχολήσει καί απασχολεῖ διαχρονικά ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, εκπαιδευτικούς, πνευματικούς πατέρες καί γονεῖς καί πάρα πολλά έχουν γραφτεῖ γι' αὐτό. Ἡ έφηβεία εἶναι γενικά μία δύσκολη περίοδος στή ζωή τοῦ ανθρώπου, ὅπου εκτός από τίς σωματικές αλλαγές χαρακτηρίζεται καί από άλλες σημαντικές αλλαγές σέ ψυχολογικούς, κοινωνικούς, γνωστικούς καί συναισθηματικούς τομεῖς. Εἶναι, ὅπως αναφέρουν οἱ ειδικοί, τό στάδιο στό ὁποῖο ὁ άνθρωπος διαμορφώνει τήν ταυτότητά του. Σύμφωνα μέ τόν Πρωτοπρεσβύτερο Δορμπαράκη (Ὁμιλία στό 10ο Ἱερατικό Συνέδριο τῆς Ι.Μ. Κέρκυρας, 2012), αὐτή ἡ έλλειψη ταυτότητας συνιστᾷ μεγάλη ὁδύνη στόν ὑπό ώρίμανση άνθρωπο. Δέν εἶναι παράδοξο ἐξ άλλου ὅτι ἕνας ὀργισμένος νέος, πού προκαλεῖ τήν ὀργή τῶν μεγάλων εἶναι τίς πλεῖστες φορές ἕνα φοβισμένο καί ταραγμένο παιδί, πού ζητᾷ τή μητρική ἀγκαλιά.

Πολλές φορές οἱ γονεῖς χωρίς νά ξέρουν πῶς νά διαχειριστοῦν τίς αλλαγές στή συμπεριφορά τῶν έφήβων θέλουν νά ἀποκτήσουν τόν έλεγχο, συνήθως φωνάζοντας καί επικρίνοντάς τους. Ταυτόχρονα, μή τηρώντας μία σταθερή στάση, κάποτε τούς φέρονται σάν νά εἶναι παιδιά, ὑποδεικνύοντάς τους τί νά κάνουν καί άλλες φορές σάν νά εἶναι ένήλικες, περιμένοντας ὡς διά μαγείας νά γίνουν ὑπεύθυνοι καί ώριμοι. Αὐτό προκαλεῖ σύγχυση στους έφήβους. Σέ άλλες περιπτώσεις οἱ γονεῖς βλέπουν τό έφηβο παιδί τους σάν ὄχημα γιά επίτευξη τῶν δικῶν τους άνεκπλήρωτων προσδοκιῶν, φορτώνοντάς του τίς εϋθύνες γιά τήν επίτευξη τῶν δικῶν τους στόχων.

Ἐπίσης, πολλοί γονεῖς, από τόν φόβο τους ὅτι τό παιδί τους δέ θά τά καταφέρει στόν κόσμο τῶν ένηλίκων, μειώνουν τήν αὐτοπεποίθησή του καθιστώντάς το εξαρτώμενο από τούς ἴδιους (Πίσχος, Sinaisthisi.gr). Ὅλα αὐτά έχουν ὡς

έπακόλουθο στά έφηβικά χρόνια νά αύξάνονται σημαντικά οί προστριβές μέ τούς γονείς, ένώ οί σχέσεις οίκειότητας μαζί τους νά αρχίζουν νά έξασθενούν (Montemayor & Eisen, 1977). Ό Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Άθανάσιος (Όμιλία σέ Σύνδεσμο Γονέων, 10/3/2008), ώς πρός τή στάση τών γονέων αναφέρει: «Πολλές φορές οί γονείς είμαστε τόσο δύσκαμπτοι, προσηλωμένοι στίς προκαταλήψεις καί τά πιστεύω μας πού αντί νά βοηθοῦμε τά παιδιά μας τούς κάνουμε κακό».

Τό νά εἶναι κανείς έφηβος δέν εἶναι άρρώστια. Πρόκειται γιά τή φυσιολογική μετάβαση άπό τήν παιδική στήν ώριμη ήλικία, όπως τήν καθόρισε ό ίδιος ό Θεός. Όσο πιό γρήγορα κατανοήσει ό γονιός ότι πρόκειται γιά έπώδυνη μέν αλλά καί φυσιολογική κατάσταση πού γεννᾷ τήν ώριμότητα, τόσο πιό γρήγορα καί εύκολα θά επανέρθει ή ήρεμία στό σπίτι. Η μόνη σώζουσα στάση τών γονέων εἶναι ή άληθινή άγάπη (Πρωτ. Δορμπαράκης 2012). Αύτή ή άγάπη σημαίνει πρῶτον τήν προσέγγιση τών έφήβων χωρίς ύποκρισία καί δεύτερον τόν σεβασμό τής έλευθερίας τους. Ψεύτικες συμπεριφορές, άσυνέπεια καί ύποκρισία παροργίζουν τούς έφήβους.

Ό Γέροντας Παΐσιος συνήθιζε νά λέει: «Η μεγαλύτερη εύεργεσία τών γονέων πρός τούς έφήβους εἶναι νά ζοῦν μέ συνέπεια τήν πίστη τους καί νά μαρτυροῦν αύτό πού ό Θεός μας εἶναι: Άγάπη. Η γνησιότητα τής ζωής μας καί τής άγάπης μας θά άποτυπωθεῖ στό βάθος τής ψυχής τοῦ έφήβου, θά τόν σφραγίσει καταλυτικά καί θά άποτρέψει πιθανές έντονες άντιδράσεις καί παρεκκλίσεις του στήν πορεία πρός τήν άνεξαρτησία καί τήν εύρεση τής ταυτότητάς του.

Έλλειψη σεβασμοῦ τής έλευθερίας επίσης παροργίζει τούς έφήβους καί τούς προκαλεῖ ταραχές. Φυσικά ώς γονείς πρέπει νά θέτουμε όρια, γιατί τά έχουν άνάγκη πρωτίστως τά παιδιά μας. Εἶναι τά όρια πού μέσα στό χάος τής άναταραχής πού βρίσκονται τά διευκολύνουν καί τά ήρεμοῦν, γιατί τούς θέτουν ένα πλαίσιο πού άπό μόνα τους δέν μποροῦν νά βάλουν. Τά όρια αύτά σταδιακά θά πρέπει νά μειώνονται καθώς μεγαλώνουν τά παιδιά μας, γιά νά άποφεύγονται έντονες άντιδράσεις. «Κουρδίζουμε όσο παίρνει» έλεγε ό Γέροντας Παΐσιος (Δορμπαράκης 2012).

Ό σεβασμός τής έλευθερίας τοῦ έφήβου εκφράζεται κατ' έξοχήν μέ διάλογο πού γίνεται μέ άγάπη. Διάλογος όμως δέν σημαίνει διάλεξη γιά τό τί πρέπει νά κάνει καί πώς πρέπει νά συμπεριφέρεται ό έφηβος. Σημαίνει επικοινωνία. Πρέπει νά μαθαίνουμε πρῶτα νά άκοῦμε τά παιδιά μας, έξάλλου ή τέχνη τής επικοινωνίας δέν εἶναι νά μιᾶς έσύ, αλλά ν' άκοῦς τόν άλλο άνθρωπο. Πρέπει τά παιδιά μας νά μποροῦν νά μᾶς μιλοῦν έλεύθερα χωρίς ν' άντιδροῦμε μέ θυμό ή πανικό. Στάσεις τοῦ τύπου «σοῦ προσφέρω τόσα, άρα πρέπει κι έσύ νά κάνεις αύτά πού ζητῶ έγώ άπό έσένα», δέ βοηθοῦν. Πρέπει άπλά νά τούς άγαποῦμε χωρίς νά διεκδικοῦμε

τίποτα απ' αυτούς για τό δικό τους καλό κι όχι για τό δικό μας. (Μητρ. κ. Ἀθανάσιος, 2008).

Ὁ διάλογος μέ τούς ἐφήβους εἶναι αὐτό πού τούς πείθει ὅτι σεβόμαστε τούς ἴδιους καί τήν ἐλευθερία τους καί τούς ἀγαπάμε, ὅποτε ὑπάρχει ἐλπίδα νά ἀκούσουν καί ἐμᾶς καί νά προβληματιστοῦν. Ἐπίσης ὁ διάλογος τούς βοηθᾷ νά ὠριμάσουν πιό γρήγορα. Πολλές φορές οἱ γονεῖς νοιώθοντας ὅτι ἔχουν ἐξαντλήσει ὅλα τά περιθώρια διαλόγου καταφεύγουν σέ ὀργισμένη συμπεριφορά ἢ ἀδιαφορία. Καί τά δυό ὅμως δείχνουν ἔλλειψη ὠριμότητας ἐκ μέρους τῶν γονέων, ἐπειδή ἀφήνουν τή στάση τους νά καθορίζεται ἀπό τήν πρόκληση πού δέχονται ἀπό τά παιδιά τους. Τόσο ἡ ὀργισμένη ἀντίδραση ὅσο καί ἡ ἀδιαφορία ἐκλαμβάνονται ἀπό τόν ἔφηβο ὡς ἔλλειψη ἀγάπης (Πρωτ. Δορμπαράκης, 2012).

Τί πρέπει ὅμως νά κάνουν οἱ γονεῖς, ὅταν οἱ ἔφηβοι, παρ' ὅλες τίς προσπάθειες τῶν γονιῶν, δέν πείθονται καί ἐπιμένουν νά κάνουν αὐτό πού ἔχουν κατά νοῦ, ὅσο ἐπικίνδυνο κι ἂν εἶναι; Ὁ Πρωτ. Δορμπαράκης (2012) ἀναφέρει: « Ὅταν ὁ γονιός ἔχει ἐξαντλήσει τά ὅποια ἐπιχειρήματά του καί δέν ἔχει πείσει τό ἔφηβο παιδί του, ἀγόρι ἢ κορίτσι, τότε παίρνει στά χέρια του τό μεγαλύτερο καί ἰσχυρότερο ὄπλο πού διαθέτει, τήν προσευχή. Οἱ χριστιανοί δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι ἡ μεγαλύτερη δύναμη πού διαθέτουμε εἶναι ἡ ἀναφορά μας στόν Θεό. Ὅ,τι ἀνθρωπίνως δέν μποροῦμε νά πετύχουμε, τό πετυχαίνουμε συνήθως μέσω τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας, τῶν Ἀγίων μας». Ἐξάλλου ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Πορφύριος: «Τά λόγια κτυποῦν στ' αὐτιά, ἐνῶ ἡ προσευχή πηγαίνει κατευθεῖαν στήν καρδιά».

Συμπερασματικά, παραθέτουμε τά λόγια τοῦ Μητροπολίτη κ. Ἀθανασίου (2008), «τό πρόβλημα τῆς ἐφηβείας δέν πρέπει νά τό ἐστιᾶσουμε στούς ἐφήβους ἀλλά στούς μεγάλους. Καί ἂν θέλουμε νά ἀντιμετωπίσουμε τά προβλήματα τῶν ἐφήβων, πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό ἐμᾶς τούς μεγάλους ἀνθρώπους. Ἐμεῖς οἱ γονεῖς νά καλλιεργήσουμε τούς ἑαυτούς μας καί αὐτό θά ἔχει θετικό ἀποτέλεσμα στά ἔφηβα παιδιά μας. Ἄν προσπαθήσουμε νά διορθώσουμε τούς ἐφήβους, χωρίς πρῶτα νά διορθώσουμε τούς ἑαυτούς μας, θά ἀποτύχουμε παταγωδῶς».

(Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Παράκληση. Διμηνιαία Ἑκδοσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, τεῦχος 92)